

Er internettet en gave eller en klods om benet for vores demokrati?

Af Jane Sandberg, museumsdirektør og forfatter

Da internettet for alvor blev allemandseje i slutningen af 1990'erne var en af de oftest fremhævede fordele, at world wide web var en gave til demokratiet. For hvornår har menneskeheden nogensinde haft samme mulighed for at kommunikere på tværs af geografi, tidszoner, generationsmæssige og politiske skel? Og så ovenikøbet nu i en digital virkelighed, hvor tid stort set ikke længere er en faktor. Et enkelt klik kan forbinde mennesker på hver sin side af kloden, og væk er de begrænsninger, som fx brevets langsommelighed tidligere pålagte os. Men har digitaliseringen været en gevinst for demokratiet?

Tillad mig en enkelt anekdote for perspektivets skyld. For nogle år siden var jeg vært for et besøg af den første demokratisk indsatte premierminister i Bhutan, Jigme Thinly. De han kom til Danmark, havde Bhutan netop haft sit første demokratiske valg (min gæst var indsat af kongen i overgangsfasen til demokratiet), og mod alle odds, var min gæst ikke blevet genvalgt. Det undrede mig, men sådan set også en hel verden. For vi havde at gøre med manden, som havde indført et "happiness-index" i landets BNP-måling (som en måbende omverden nu så beundrende på), ligesom Mr. Thinly også havde indfriet løftet om, at alle i Bhutan skulle have adgang til internettet. Da jeg spurgte ham, hvad hans egen forklaring på, at han ikke var blevet genvalgt var, svarede han, at hans folk fem år tidligere havde drømt om demokrati, lighed og internet. Nu, hvor internettet var blevet en del af deres hverdag, drømte de om coca cola og en mikrobølgeovn! Læren af den historie er selvfølgelig, at den globale forbundethed, som de digitale kommunikationskanaler har givet os, kan bruges til meget – men de skal bruges rigtigt.

Der er indlysende, at særligt de sociale medier har givet os muligheder, som styrker den demokratiske samtale. For i dag kan vi alle udkomme med vores holdninger. Tidligere var holdningsytringer nogle, man gav udtryk for fx i vælgerforeninger eller ved at skrive debatindlæg til aviser. I dag er flere end 75 % af alle danskere på Facebook, og de fleste medier har debatspor på deres sociale profiler, hvor danskere kan diskutere og give udtryk for, hvad vi mener om dette og hint. Men desværre viser det sig også, at 59 % af alle danskere i dag vælger debatten på de digitale medier fra, fordi de oplever, at tonen simpelthen er for barsk. Den debat, der foregår på de digitale medier, er under pres, fordi angsten for at blive offentligt udskaftet og hængt til tørre afholder majoriteten af danskere fra at deltage. Det er en syg tendens, som kalder på den største omhu fra dem, der lægger platform til debatterne. Men den kalder også på en bred, offentlig samtale om, hvilken adfærd vi ønsker at have på de digitale platforme. Og her må det offentlige Danmark gå forrest. Det stiller store krav til offentlige personer som politikere, men sådan set også til offentlige systemer som fx kommuner, som må og skal agere rollemodeller og vise, hvordan vi taler sammen og understøtter debatlysten.

Den mulighed vi er blevet givet med de digitale kommunikationskanaler, er vitterligt en gave. Men vi skal værne om den, og vi skal i fællesskab udvikle vores fælles adfærd og måske særligt være opmærksomme på, at vi ikke mister rigtig mange mennesker, som vælger den debatform fra, fordi den er for hård.

Til gengæld gemmer der sig også en fantastisk mulighed for møder på tværs af alle mulige skel, fordi fx de yngre generationer, de såkaldt digitalt indfødte, kan agere rollemodeller for de ældre. Hvis vi tænker systemer om de digitale kanaler som levende organismer, der skal passes og plejes af os alle, kan vi i det fælles arbejde for at udvikle dem få alle tiders anledning til at udvikle vores fælles fremtid på tværs af samfundsskel, fordi generation, etnicitet, køn, politik og uddannelsesniveau ikke nødvendigvis er dikterende for, hvorvidt du kan og vil deltage.

